

INFORMARE ȘI DOCUMENTARE
vol. IV

EDITURA BIBLIOTECII NAȚIONALE A ROMÂNIEI

BUCUREȘTI
2012

ISSN: 2065-1058

Colegiu editorial: conf. univ. dr. Elena Tîrziman
prof. univ. dr. Mircea Regneală
prof. univ. dr. Ionel Enache
prof. univ. dr. Dimitar Vessélinov-Dimitrov
lector dr. Cristina Popescu
drd. Adriana Elena Borună
drd. Tabita Chiriță
drd. Luminița Gruia

Colectiv redacțional: drd. Adriana Elena Borună – coordonator de ediție
dr. Letiția Constantin
drd. Tabita Chiriță
Emil Tudor

Tehnoredactare & DTP: Emil Tudor, Tabita Chiriță
Grafică: dr. Dana Panighianț
Coperta: Constantin Popovici

În 2007 a apărut cu titlul INFORMARE ȘI DOCUMENTARE. LUCRĂRI ALE
SESIUNILOR PROFESIONALE. 2007

Responsabilitatea pentru conținutul articolelor aparține autorilor.

Copyright © 2011 Editura Bibliotecii Naționale a României

Toate drepturile sunt rezervate Editurii Bibliotecii Naționale a României. Nicio parte din această lucrare nu poate fi reprodusă sub nicio formă, prin niciun mijloc mecanic sau electronic ori stocată într-o bază de date, fără acordul prealabil, în scris al editurii.

Editura Bibliotecii Naționale a României
Str. Ion Ghica, nr. 4, sector 3
București, 030046
Tel.: 021.315.70.63
Fax: 021.312.33.81
E-mail: biblioteca@bibnat.ro
Web: <http://www.bibnat.ro>

SUMAR

| | |
|---|-----|
| Cuvânt de întâmpinare | 5 |
| <i>Prof. univ. dr. Ionel Enache</i> | |
| Transformarea spațiilor bibliotecii. Biblioteca universitară ca loc | 7 |
| <i>Drd. Robert Coravu</i> | |
| Tipologia utilizatorilor bibliotecii universitare | 11 |
| <i>Drd. Doru Stan</i> | |
| Tehnologia informației în biblioteca deschisă. Servicii bazate pe conceptul Web 2.0. | 17 |
| <i>Drd. Luminița Gruia</i> | |
| Patrimoniul intelectual al națiunii: Depozitul legal | 26 |
| <i>Drd. Dina Paladi</i> | |
| Prezervarea digitală..... | 31 |
| <i>Drd. Nicoleta Roxana Dinu</i> | |
| Arhivarea paginilor Web – inițiative relevante de păstrare a patrimoniului digital european..... | 39 |
| <i>Drd. Adriana Elena Borună, drd. Nicoleta Rahme</i> | |
| Accesul la informațiile protejate de copyright în economia cunoașterii | 53 |
| <i>Drd. Nicoleta Rahme</i> | |
| Șansele unui acces egal la informație în condițiile actualei legislații privind accesibilizarea informației | 63 |
| <i>Drd. Adriana Elena Borună</i> | |
| Generalități cu privire la modelul FRBR..... | 80 |
| <i>Drd. Gabriela Costea</i> | |
| Variabile utilizate în analiza unor lucrări de cercetare din domeniul biblioteconomiei și științei informării | 94 |
| <i>Drd. Tabita Chiriță</i> | |
| Studiu de caz privind satisfacția utilizatorilor Cabinetului bibliologic „Dan Simonescu” | 106 |
| <i>Dana Drăguț</i> | |
| Concepte ale arhivisticii – vobutele semantice ale acestora, de la începuturi până la apariția Standardelor Internaționale ale Descrierii Arhivistice (ISAD)..... | 118 |
| <i>Prof. drd. Nicoleta Orlandea-Știucă</i> | |
| Teoria managementului cunoașterii. Prezentare generală. Sintează | 133 |
| <i>Drd. Luminița Gruia</i> | |
| Un model informațional universal – produs al globalizării | 149 |
| <i>Drd. Maria Carmen Nadia Voivozeanu (Petre)</i> | |
| Abstracte | 161 |

UN MODEL INFORMAȚIONAL UNIVERSAL – PRODUS AL GLOBALIZĂRII

Drd. Maria Carmen Nadia Voievozeanu (Petre)¹

Introducere

„Salutare tuturor”, scria Jimmy Wales în data de 15 ianuarie 2001, în primul mesaj din cadrul noului proiect numit Wikipedia. Între lunile martie și mai sunt create primele ediții internaționale (franceză, germană, catalană, suedeză și italiană), site-ul bucurându-se ulterior de o foarte mare atenție din partea publicului. Pe 15 ianuarie 2011, site-ul a împlinit 10 ani de la înființare, celebrând depășirea pragului de 20.000.000 de articole scrise, dintre care aproximativ 3.528.000 în limba engleză. (Negraru 2011)

Până și Jimmy Wales a fost uimit de amploarea și viteza cu care Wikipedia s-a dezvoltat și totodată transformat, el mărturisind într-una din declarațiile sale: “Wikipedia a fost menită ca un proiect cultural special. Nu m-am gândit nici o clipă că ar putea ajunge atât de mare, practic, nu există limite.” (Arsene-Bărbulescu 2011)

Referitor la perspectivele Wikipediei, Jimmy Wales, fondatorul acesteia, dorește ca până în 2015, site-ul să crească de la peste 400 de milioane de utilizatori în prezent, la un miliard. Pentru a putea coordona cât mai eficient acest proiect „global”, în curând Wikipedia urmează a lansa primul birou internațional în India și posibil unul în Brazilia.

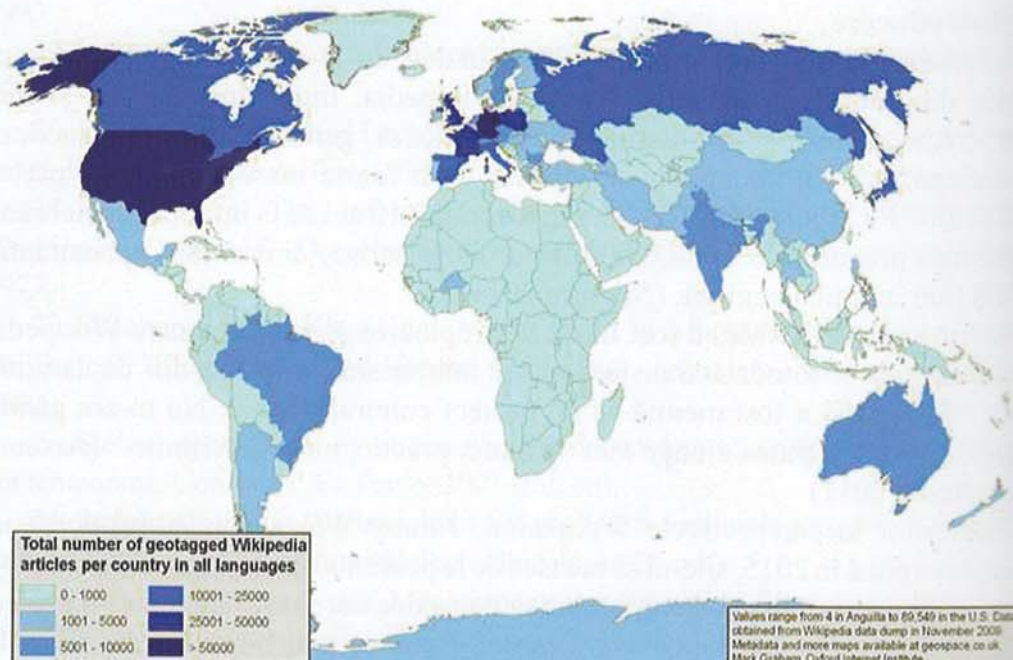
Privită dintr-o anumită perspectivă, Wikipedia poate fi considerată un model informațional ce acționează atât la nivel național cât și internațional, care sprijină procesul de globalizare. Deși nu există realizat încă un astfel de model informațional, Wikipedia reprezintă fără îndoială cea mai bună bază de plecare în realizarea unui. Poate fi un model informațional național și internațional, deoarece conține informații în limba română precum și în alte limbi străine și poate fi privită ca un model în favoarea globalizării, deoarece este redactată de către utilizatorii din toată lumea ce contribuie la crearea și promovarea unui mod de exprimare culturală universală. În sprijinul celor afirmate este prezentată o hartă întocmită în decembrie 2009, ce reflectă răspândirea Wiki în lume.

În cele ce urmează sunt aduse în discuție atât argumente în sprijinul ideii că Wikipedia poate deveni un model informațional cu vocație globalizatoare, cât și unele aspecte care acționează în detrimentul acestei idei, dar care pot fi remediate cu ajutorul tehnologiei informației și a comunicării.

¹ Drd. Maria Carmen Nadia Voievozeanu (Petre). Universitatea din București. Facultatea de Litere. Școala Doctorală de Litere. nadiapetre@gmail.com

De ce Wikipedia?

Prin diseminarea fără precedent a cunoașterii către toți cetățenii și facilitarea extinderii și aprofundării cunoașterii științifice și a adevărului despre existență și prin contribuția sa la realizarea funcțiilor specifice procesului de globalizare, putem spune că Wikipedia reprezintă un element stimulator al dezvoltării unei conștiințe globale.



Harta cu răspândirea wiki în lume

Sursa: <http://www.boingboing.net/2009/12/04/map-of-wikipedia-art.html>

Pornind de la premisa, deloc hazardată dacă luăm în considerare ritmul exponențial de dezvoltare al acesteia, că Wikipedia va deveni în viitorul foarte apropiat o enormă bibliotecă multilingvă, putem deci imagina rezultatul aplicării principiilor biblioteconomice asupra acesteia. Aici trebuie indicat faptul că vorbim de Wikipedia ca bibliotecă, atât din perspectiva unei vaste „colecții de cărți, de manuscrise, de publicații periodice” {Dex online} – în general informație - păstrată sub diferite forme și pe diferite suporturi, cât și din cea a activității de management al informațiilor, activitate întreprinsă pentru deservirea cât mai eficientă a utilizatorilor.

Proiectată astfel, Wikipedia ar beneficia de o organizare a informației existente pe diferite criterii specifice (lingvistic, alfabetic, pe domenii, etc), susținute de un soft pe măsura volumului de informații existent și beneficiind de un motor de regăsire/căutare avansat – un bibliotecar virtual – ce va reprezenta interfața dintre „bibliotecă” și utilizator.

Ar fi o greșeală de neiertat neutilizarea imensului potențial al unei astfel de „biblioteci”, care pe lângă faptul că este la îndemâna oricui și este gratuită, beneficiază deja de o rețea de extindere și publicitate la nivel mondial. Wikipedia reprezintă în momentul de față o sursă incredibilă de informație, nu întotdeauna exactă, însă ușor verificabilă, iar unul dintre avantajele oferite de aceasta (totodată și argument în favoarea preluării Wikipedia ca model informațional) constă în faptul că organizarea sa este foarte apropiată de cea a unui sistem informațional prin respectarea aceleiași structuri de bază.

În vederea argumentării ideii de preluare a Wikipediei sub forma unui **sistem informațional** vom detalia în cele ce urmează corelația dintre Wikipedia și fiecare dintre elementele sale:

a. rolul - destinația principală este aceea de a furniza informația către utilizatori; obiectivul de atins prin funcționarea corectă este satisfacerea la standarde ridicate, a nevoii de informare a acestora, prin oferirea în timp scurt de informație corectă și credibilă; în cazul Wikipediei unul din aspectele ce trebuie îmbunătățit este acela legat de corectitudinea și credibilitatea informației oferite, datorită inexistenței în prezent a unui sistem eficient de verificare a acesteia;

b. structura – presupune o organizare a elementelor conținute și o reglementare a interconexiunilor dintre acestea; Wikipedia permite în prezent organizarea informației pe anumite domenii: lingvistic, alfabetic, pe domenii, etc, unul dintre neajunsurile sistemului constând însă în inegala distribuție a informației din punct de vedere lingvistic, unele ediții conținând mai multe articole decât altele (sunt aproximativ 3.500.000 de articole în limba engleză și doar 60.000 în limba arabă). Acesta este un rezultat al caracterului voluntar de contribuție la dezvoltarea Wikipedia, aspect ce ține de educația și cultura voluntariatului în diferite societăți, dar și de gradul de informatizare al acestora;

c. complexitatea sistemului ține de numărul de elemente, de nivelurile ierarhizate, de interconexiuni etc; din punctul de vedere al conținutului său, Wikipedia înregistrează în prezent aproximativ 19 milioane de articole/elemente, numărul acestora crescând cu fiecare minut ce trece. Interconexiunile existente între elementele conținute sunt realizate printr-un sistem de hiperlinkuri care, în cadrul unui articol fac trimitere automată atât la alte elemente singulare conținute de acestea sau la articole cu conținut similar, cât și prin oferirea unor referințe bibliografice. Singura posibilitate de ierarhizare a acestor articole (elemente conținute) este cea prin care se precizează gradul de credibilitate al acestora prin marcarea articolelor de bună calitate care pot fi marcate ca “articole bune” sau “articole recomandate”, în timp ce articolele de slabă calitate sunt marcate ca “articole pentru eliminare”. Din păcate, raportat la numărul total al acestora este marcat astfel doar un număr mic de articole;

d. modelele analitice ale relațiilor dintre mărimile de intrare și de ieșire

sau etape de funcționare specifice sistemului, regăsite în cadrul procedurilor și al tehnicilor de obținere (pe baza datelor primare) și de difuzare a informațiilor.

Un alt argument în favoarea celor susținute este ușurința cu care pot fi identificate în Wikipedia, activitățile de bază desfășurate în cadrul oricărui sistem informațional:

- intrarea – care reprezintă culegerea datelor primare din interiorul organizației sau din mediul extern este reprezentată aici de activitatea desfășurată de către autorii articolelor, atât cei verificați/înregistrați cât și cei externi care creează sau corectează articole ocazional; din păcate aici intră și categoria celor care creează, modifică, vandalizează sau șterg informație cu rea intenție;

- prelucrarea - reprezintă transformarea datelor primare într-o formă care are semnificație (înțeles); în cazul de față această etapă poate fi văzută ca fiind intervenția colaboratorilor desemnați de Wikimedia (o echipă de voluntari cu experiență) pentru a supraveghea orice modificare adusă articolelor Wikipediei dar și de cea a colaboratorilor care desfășoară activitatea de verificare a articolelor deja existente pentru marcarea acestora în funcție de calitate și grad de credibilitate;

- ieșirea - transformarea informației prelucrate către persoanele sau activitățile unde va fi utilizată este reprezentată aici de simpla punere la dispoziția utilizatorului, în mod gratuit și on-line, a articolelor solicitate.

Orice sistem informațional necesită și se bazează pe reacție (feedback), care înseamnă transmiterea unora dintre datele de ieșire la acei membri ai organizației care trebuie ajutați să evalueze sau să corecteze intrarea. Poate acest aspect este cel mai interesant în pledoaria noastră de relevare a asemănarilor preexistente între un sistem informațional și sistemul Wikipedia. Ea însăși se bazează, atât pe caracterul colaborativ al contributorilor voluntari, cât și pe feedback-ul utilizatorilor relativ la articolele publicate. Astfel, utilizatorii care identifică deficiențe în sistem pot notifica echipa de verificatori ai sistemului, care poate opera modificările relevante sau accepta pe cele deja propuse spre modificare direct de utilizatori.

Acestea reprezintă doar cadrul general al unui astfel de model, în realizarea sa fiind necesar a se ține seama de mai multe aspecte, cele mai importante dintre acestea fiind:

- gradul de acoperire a subiectelor de către informația conținută;
- accesibilitatea informației dorite de utilizator;
- acuratețea informației;
- protecția informației conținute de sistem.

Printre motivele avute în vedere la alegerea Wikipedia ca punct de pornire în proiectarea unui model informațional s-au numărat și următoarele:

- Wikipedia oferă un grad mare de libertate de exprimare de care societatea contemporană are nevoie, acesta nefiind îngădit decât de posibilitatea accesului la internet;

- reprezintă un sistem deschis tuturor tipurilor de participări, asigurând astfel accesul în mod egal tuturor celor care doresc să contribuie la dezvoltarea enciclopediei;

- sistemul este predispus a fi guvernat din perspectivă valorică, introducerea unui sistem de scalare valorică a articolelor conținute fiind deja inițiată de către administratorii mai multor ediții ale Wikipedia (ex. engleză, germană).

De asemenea, din categoria aspectelor bune ale Wikipediei putem reaminti: reprezintă o sursă bogată de cultură, libertatea editării articolelor, disponibilitatea ei în mai multe limbi (282), expansiunea și îmbunătățirea ei continuă.

Există o serie de aspecte referitoare la Wikipedia, care ar trebui însă tratate cu mai mare atenție pe viitor de către administratorii și colaboratorii acesteia:

- libertățile oferite în cadrul sistemului sunt dezlipite de scopurile valorice ale acestuia, exacerbara voinței individuale fiind de natură a afecta scopul principal și anume de a crea articole obiective și cu conținut valoric ridicat și nu de afirmare individuală;

- există o risipă de energie prin căutarea valorii prin multiplele posibilități indirecte de verificare a articolelor (colaboratorii voluntari, feedback al utilizatorilor, etc), aceasta putând fi evitată prin introducerea unui sistem eficient de verificare automată a articolelor;

- există, și pe bună dreptate, teama de reeditare a contribuțiilor; de exemplu, un cercetător la Rutherford Appleton Laboratory din Oxfordshire are o mulțime de activități de informare publică, dar nu a contribuit niciodată la Wikipedia, deoarece își exprimă îngrijorarea despre autenticitatea articolelor, contribuțiile bine documentate putând fi schimbate sau suprascrise de către alții.

Deși a fost criticată pentru incorectitudinea articolelor sale, un studiu efectuat de Revista britanică Nature a arătat că acuratețea științifică a enciclopediei Wikipedia este aproape aceeași cu a faimoasei enciclopedii Britannica. Așa cum bine remarcă și Negraru, informațiile publicate în articolele despre știință sunt la fel de corecte ca în enciclopediile tradiționale. (Negraru 2011)

Din păcate, în ziua de azi, așa cum opinează și Baase, motoarele de căutare au înlocuit bibliotecarii și indexările profesioniste ale articolelor, iar un bun exemplu este reprezentat chiar de Wikipedia, ale cărei informații sunt disponibile în primele cinci rezultate ale oricărui motor de căutare dar a cărei informație este incertă, din moment ce oricine o poate edita și modifica. (Baase 2008: 351-352)

Proiectul enciclopedic Wikipedia, după cum afirmă și Stăncescu, se ghidează și trebuie să respecte trei principii fundamentale:

- articolele din Wikipedia trebuie să fie neutre, să nu fie menționate doar aspectele negative, iar cele pozitive să fie ocolite, să fie incluse toate pozițiile considerate credibile;

- nu se admite în articolele Wikipedia cercetarea originală, adică exprimarea

tezelor, opiniilor, teoriilor, interpretărilor, comentariilor personale și orice alt fel de generare de informație;

- orice afirmație conținută în articolele Wikipedia trebuie să poată fi verificabilă, prin compararea ei cu referințe bibliografice. Condiția de includere a unei informații în Wikipedia este verificabilitatea, nu adevărul. (Chiujea 2009)

Soluții aplicabile pentru adaptarea sistemului Wikipedia la procesul de globalizare informațională

Aflată în plin proces de globalizare informațională, societatea umană se află în situația în care trebuie să identifice cât mai repede soluții eficiente pentru a face față cu succes incredibilei cantități de informație, nu atât creată, cât vehiculată cu ajutorul noilor descoperiri în domeniul tehnologiei comunicațiilor și informației. În lumina celor prezentate mai sus, Wikipedia poate reprezenta o astfel de soluție prin transformarea sa într-un model informațional, cu condiția remedierii anumitor deficiențe deja identificate.

După cum a fost precizat în subcapitolul precedent, în realizarea unui astfel de model este necesar a se ține seama de mai multe aspecte, cele mai importante din acestea fiind:

1. Necesitatea oferirii către utilizator, la consultarea sistemului, a **oricărei informații** solicitate, aceasta în strânsă legătură cu caracterul universal al modelului propus. Ca metode recomandate pentru îndeplinirea acestei condiții, pot fi luate în considerare următoarele:

- organizarea informației: nu putem începe a proiecta Wikipedia ca pe o mare bibliotecă, fără a ne concentra mai întâi pe organizarea și indexarea informațiilor conținute de aceasta; aici vorbim desigur de Clasificarea Zecimală Universală, încă singura și cea mai completă metodă de clasificare a cunoștințelor umane;

- editarea articolelor, în continuare, de către voluntari, concomitent cu introducerea unui sistem eficient de identificare personală și autorizare a editărilor dar și cu o promovare mai agresivă (prin campanii mediatice la nivel național și internațional și având ca public țintă în special sistemele de învățământ superior și mediul academic) a spiritului voluntar participatoriu; Un bun exemplu în acest sens este David Weil, profesor de politici publice și drept la Universitatea din Boston care își încurajează studenții la ora sa, ca în cadrul programului de absolvire al Școlii de Management să ajute Wikipedia, generând articole de politici publice pentru enciclopedia on-line. Clasa profesorului Weil este doar una dintre inițiativele de politici publice ale Wikimediei, care are ca parteneri mai multe universități în scopul de a crea conținut pentru cel mai popular site, proiectul cuprinzând 31 de cursuri organizate în cadrul a 22 de universități. {Dezenski 2011}. Tot în această direcție, Wikipedia face eforturi pentru implicarea cadrelor universitare în editarea acesteia, printr-un proiect

recent cu scopul de a construi o platformă deschisă de resurse educaționale. Astfel, Dunican a remarcat faptul că, în cadrul proiectului, va fi evidențiat modul în care Wikipedia poate fi folosită pentru a îmbunătăți procesul de învățare al studenților. El a menționat și faptul că proiectul nu urmărește citarea enciclopediei de către studenți, ci ca aceștia să înțeleagă cum să folosească și să evalueze critic articolele de pe Wikipedia și apoi să învețe cum să contribuie pentru a îmbunătăți aceste articole. {Rae 2011}. Un alt bun exemplu de implicare a lumii științifice în editarea paginilor Wikipedia, revista RNA Biology, a impus pentru cei care vor publica articole în paginile sale, obligația de a prezenta, de asemenea, o pagină pe Wikipedia care rezumă activitatea autorilor; (Publish in wikipedia or perish.2008)

- elaborarea cu ajutorul tehnologiilor moderne a unor programe avansate de autoeditare pentru producerea de noi articole prin selectarea informației de pe Internet pentru a sintetiza articole coerente și logice. Noua generație de programe va permite ca articolele să fie create rapid, de îndată ce un subiect devine de interes. Astfel, în loc de un articol constând doar din câteva propoziții va fi posibil să se creeze un articol complet, un articol bine încheiat, conținând informații privind multiplele fațete ale subiectului. La baza abordării stă o metodă pentru utilizarea autorului-uman pentru a învăța un mecanism de selecție a conținutului. Pentru fiecare categorie de articole Wikipedia, modelul propus identifică subiecte care ar trebui să fie incluse într-un articol, specifică ordinea lor și oferă o interogare de căutare pentru extragerea lor. De exemplu, modelul învață că articolele din categoria “boli” conțin adesea secțiuni ca: diagnostic, cauze, simptome și tratament, de obicei prezentate în această ordine. Sunt induse aceste modele în mod automat, analizând structura articolelor existente. Această informație este depozitată într-un șablon și folosită de fiecare dată când un nou articol este creat pentru categoria dată; (Sauper 2009: 9-10)

- realizarea unui translator universal care să facă automat și instantaneu traducerea articolelor solicitate în limba utilizatorului.

2. Acuratețea informațiilor conținute de această enciclopedie universală, fără de care sistemul ar rămâne la stadiul actual de informație disponibilă neverificată. Aceasta poate fi realizată prin mai multe metode:

- cea actuală, prezentată anterior și bazată pe verificarea/evaluarea informației de către autori autorizați, care să verifice sau să valideze (clasifice) articolele existente sau nou create, dar care în perspectiva creșterii volumului de informații ar presupune activitatea concertată a unui număr foarte mare de specialiști, dedicați acestei activități (să nu uităm că participarea acestora este voluntară) sau explorarea posibilității angajării efective de personal pentru aceasta (fapt ce ar duce la creșterea enormă a costurilor de funcționare a sistemului). În prezent, se folosește cu succes tehnologia RSS (Rich Site Summary sau Really Simple Syndication) care oferă posibilitatea primirii de către grupul de „cenzori”, a unor alerte, ori de câte ori se modifică fișiere, sau a vizualizării

oricărei modificări efectuate asupra enciclopediei. Astfel, răspunsurile RSS permit membrilor grupului de lucru să vizualizeze o listă consolidată de fișiere care s-au modificat, această tehnologie facilitând controlul asupra intrărilor „neconforme”;

- realizarea unui program automatizat, asemănător celui prezentat la punctul anterior, elementul de noutate constând însă în posibilitatea de interconectare a sistemului cu toate bibliotecile digitale naționale, regionale, universale sau chiar particulare existente; avantajul acestuia este că deși va presupune în fapt gestionarea informațiilor din biblioteci multiple, activitatea este facilitată de faptul că se lucrează cu un singur tip de informație, și anume cea digitală. Este de la sine înțeles că aceasta ar duce implicit la garanția incontestabilă a acurateții informațiilor/articolelor nou concepute, dar și a acelor deja existente (prin executarea unei noi funcții a acestui program, de verificare reparatorie a informațiilor/articolelor actuale) fapt ce ar crește, per ansamblu, gradul de încredere al utilizatorilor în acest sistem. Se observă astfel că, această metodă poate fi folosită deopotrivă pentru crearea de noi articole dar și pentru certificarea celor actuale. Bineînțeles, eventualele probleme legate de compatibilitatea dintre diferitele sisteme/baze de date digitale, vor fi ignorate, ele reprezentând obiectivele unor inițiative deja lansate în preîntâmpinarea punctului culminant al societății informaționale;

3. Rapiditatea oferirii informațiilor solicitate – reprezintă doar o problemă de timp și pur tehnică, având în vedere tendința de expansiune a capacității/vitezei de transfer a informației și a infrastructurii de comunicații prin internet, atât geografică, cât și din punctul de vedere al mijloacelor de susținere (servere ultraperformante și capacități gigantice de stocare a informației). Aceasta ține însă, după cum a fost arătat mai sus și de modalitatea de organizare a informației ce influențează direct viteza de regăsire a informației dorite;

4. Protecția sistemului reprezintă un alt element ce nu trebuie pierdut din vedere. Aceasta se poate referi atât la protecția informației - după cum a fost arătat și cu alte ocazii alterarea intenționată a conținutului Wikipedia reprezentând din păcate o realitate - cât și la protecția integrității sistemului din punct de vedere tehnic (software) împotriva atacurilor răuvoitoare venite din exterior, ce pot viza furtul de informație aflat sub protecția drepturilor de autor (copyright) sau pur și simplu blocarea sistemului.

Bineînțeles, cele patru aspecte identificate mai sus, și aici trebuie spus că enumerarea nu este exclusivă, ar trebui corelate cu respectarea anumitor **principii de bază** și caracteristici pe care orice sursă de informații care tinde să devină „globală” trebuie să le respecte, respectiv să le îndeplinească. Dintre acestea putem distinge:

- **Universalitate:** aici ne referim atât la diversitatea informațiilor oferite cât și la disponibilitatea acestora oriunde, din punct de vedere geografic, aceasta fiind însă în strânsă legătură cu nivelul de trai al fiecărei zone și gradul de

globalizare informațională al acesteia;

- **Credibilitate:** eliminarea oricăror suspiciuni de diletantism și posibilitatea citării acesteia ca fiind o sursă de încredere, lucru ce lipsește în prezent în cadrul Wikipedia;

- **Accesibilitate:** disponibilitatea acesteia oriunde și oricând (lucru ce depinde însă de nivelul de informatizare al diferitelor societăți). Nu ne-ar uimi ca în viitorul foarte apropiat, Wikipedia să lanseze, după modelul altor site-uri de profil (ex. tableta de lectură Kindle a binecunoscutei companii americane de comerț on-line Amazon.com) unele dispozitive electronice dedicate, care să permită utilizatorului accesul facil, rapid și neîngrădit la Wikipedia;

- **Obiectivism:** punerea la dispoziția utilizatorilor a unor informații libere de orice influență externă, lucru posibil numai prin păstrarea unui grad ridicat de independență al sistemului din punct de vedere politic și mai ales financiar. Wales spunea că nu vrea să accepte publicitate în Wikipedia, pentru că astfel ar trebui să promoveze anumite idei sau să desfășoare anumite activități specifice companiilor de rating, fapt ce ar conduce la o deviere de la scopul ce a stat la baza creării acestei enciclopedii;

- **Diversitate lingvistică** - probabil prima condiție de îndeplinit de către o structură care se dorește „globală” - reprezintă un avantaj atât pentru utilizatorii din diferitele țări, care pot consulta documentele în limba lor maternă, cât și un posibil remediu al problemelor generate de globalizare, prin intermediul diversității limbii asigurându-se conservarea limbii, culturii și tradițiilor naționale.

Și totuși, cea mai mare problemă a Wikipediei nu o reprezintă nici volumul și diversitatea informației conținute, nici accesibilitatea acesteia legată de viteză, limbă de editare sau organizare și nici de protecția sau integritatea sistemului. În prezent, prioritatea numărul unu pe agenda fondatorilor acesteia este reprezentată de garantarea credibilității informației conținute.

Bineînțeles, soluțiile prezentate mai sus sunt în special de natură tehnică, însă transformarea Wikipediei într-un model informațional mondial în favoarea globalizării presupune adoptarea unor soluții și ele la rândul lor „globale”. Astfel, cele mai semnificative dintre acestea ar trebui să se refere la:

- Constituirea unui **for internațional** de guvernare a sistemului Wikipedia din perspectivă informațională generală. Pe lângă activitatea de administrare din punct de vedere tehnic a sistemului, forul ar avea menirea și de a supraveghea activitatea în cadrul acestuia, asigurând astfel o verificare preliminară a articolelor nou intrate, a completărilor ulterioare a acestora, precum și o verificare a articolelor deja existente, putând totodată administra baza de date cu colaboratorii înregistrați, dar și de a autoriza noii colaboratori, toate acestea în vederea menținerii unui nivel valoric cât mai ridicat al informației conținute. Conștienți de costurile pe care le-ar implica resursele umane dedicate activităților enumerate mai sus, considerăm ca o eventuală soluție, implicarea guvernelor

statelor (prin finanțarea activităților sau asigurarea printr-o politică culturală a implicării sistemului academic și de învățământ în acest proces) mai ales că, prin garantarea nivelului valoric dezirabil se asigură accesul utilizatorilor la o informație corectă, în limba națională;

- Recunoașterea sistemului Wikipedia ca **platformă informațională** în toate mediile active ale societății ar reprezenta consecința logică a procesului prezentat mai sus. Implicarea la cel mai înalt nivel a autorităților în asigurarea unui fond informațional credibil, verificat și cu înalt conținut educativ ar constitui premisele folosirii Wikipedia ca sursă incontestabilă în activitățile educativ-formative sau de cercetare;

- Instituirea unui ansamblu de **măsuri de ordin tehnic** care să asigure promovarea, pe criterii de selecție valorică, în special a articolelor care se disting din punctul de vedere al importanței și aprecierii arătate de utilizatori. Prin intermediul acestora s-ar rezolva, atât problema recunoașterii dreptului de autor (dar și considerația acordată editorului pentru un articol de calitate), cât și cea a suprascrierii sau reeditării articolelor de către alți editori, evitându-se astfel eventualele dispute, precum și neîncrederea specialiștilor în editarea articolelor proprii în cadrul Wikipedia.

Concluzii

Putem afirma cu certitudine că, Wikipedia reprezintă o nouă provocare a epocii moderne, care a fost primită cu mult entuziasm în unele medii sociale, datorită faptului că a permis gestionarea și accesul informației mult mai rapid, on-line și în mai multe limbi, însă pe de altă parte, comunitatea științifică pune la îndoială calitatea articolelor enciclopediei colaborative scrisă de voluntari, invocând lipsa de specialitate a autorilor, precum și diferențele culturale ale acestora, care generează în final o informație inexactă și chiar eronată, neputând fi garantată corectitudinea articolelor. Wikipedia însă, așa cum se regăsește ea în prezent (desigur ea se modifică și se extinde cu fiecare minut care trece) este însă foarte bună ca sursă pentru orientare, pentru o documentare de nivel mediu, nicidecum pentru un nivel științific, academic, spre care însă tinde.

În ciuda criticilor aduse Wikipediei, proiectul continuă să se dezvolte, cuprinzând încet, încet, tot mai multe ediții în mai multe limbi, extinzându-se astfel la nivel mondial, iar Fundația Wikimedia încearcă din răspuțeri să implice și comunitatea academică în crearea articolelor pentru a asigura un grad mult mai mare de credibilitate a acesteia.

O altă caracteristică benefică a Wikipediei, din punctul de vedere al prezervării valorilor culturale, este aceea că prin crearea articolelor sale într-o multitudine de ediții și limbi se realizează o cantitate impresionantă de informație virtuală, care are rolul de a păstra identitatea și valorile naționale, putând fi combătută prin aceasta o serie de efecte negative ale globalizării, printre care: pierderea limbii, a identității, a valorilor și a tradițiilor naționale.

Unul dintre avantajele majore ale enciclopediei constă în faptul că aceasta este disponibilă on-line, timpul de regăsire a informației dorite fiind foarte scurt și putând fi, de asemenea, accesată de oriunde, de pe întreg mapamondul, cu condiția existenței unui computer conectat la Internet.

În contextul epocii globalizării, am putea afirma că Wikipedia poate fi considerată “piața satului global”, un fel de forum mondial în cadrul căruia fiecare editor poate adăuga aproape orice informație în aproape orice limbă, fiind locul ideal pentru dezvoltarea schimbului de cunoștințe de orice fel. Vorbim de un schimb „global” de cunoștințe datorită faptului că, statisticile arată un grad de credibilitate foarte ridicat al articolelor privind experiențele și practica, în opoziție, cele care necesită demonstrații teoretice, cum ar fi medicina și tehnica fiind mai puțin credibile. Pentru moment, această piață este încă inegal împărțită după criteriul lingvistic, dar acest lucru se poate remedia utilizând translatorul universal și înlesnind astfel accesul la articole pentru cât mai mulți utilizatori din cât mai multe țări.

Cu toate acestea, este posibil ca, modelul informațional aplicabil atât la nivel național cât și mondial să devină realitate, deoarece o parte a comunității științifice se implică deja în producerea și distribuirea unei informații corecte, credibile și de bună calitate, concomitent cu creșterea numărului de participanți devotați la dezvoltarea acestui sistem, și ne referim aici în special la acei „vrăjitori” IT care vor realiza îmbinarea tehnologiilor viitorului cu modelul deja existent. Astfel, considerăm că noul sistem ar trebui de fapt să fie materializarea unui integrator al conștiinței globale, reprezentând astfel garanția colectării, a valorificării și a conservării cunoștințelor și a istoriei umanității, mult timp după ce, cei ce l-au imaginat vor fi devenit doar referințe bibliografice în broșura de prezentare a acestuia.

Bibliografie

1. **Arsene-Barbulescu, A.** Drumul Wikipedia de la experiment la enciclopedia deceniului. *Business Magazine* [online]. 2011, 18.01. [citată 09.03.2011]. Disponibil pe Internet: <http://www.businessmagazin.ro/business-hi-tech/it/drumul-wikipedia-de-la-experiment-la-enciclopedia-deceniului-7890114/?p=2>
2. **Baase, Sara.** *A Gift of Fire: Social, Legal and Ethical Issues for Computing and the Internet*. New Jersey: Editura Pearson Prentice Hall, 2008, 464 p
3. **Chiujea, S.** Cât de credibilă este Wikipedia în limba română? *Adevărul* [online]. 2009, 02.02. [citată 09.03.2011]. Disponibil pe Internet: http://www.adevarul.ro/cultura/credibila-Wikipedia-limba-romana_0_23398784.html
4. *Dex on-line* [online]. [citată 08.01.2011]. Disponibil pe Internet: <http://dexonline.ro/definitie/bibliotec%C4%83>
5. **Dezenski, L.** BU prof teams up with wikipedia, encourages students to write for site. *The Daily Free Press* [online]. 2011, 30. 03. [citată 12.04.2011]. Disponibil pe Internet: <http://dailyfreepress.com/2011/03/30/bu-prof-teams-up-with-wikipedia-encourages-students-to-write-for-site/>

6. **Negraru, C.** 10 ani de Wikipedia. Citiți istoria enciclopediei on-line și care sunt planurile pentru dezvoltarea acesteia. *Wall-Street* [online]. 2011, 17.01. [citată 09.03.2011]. Disponibil pe Internet: http://www.wall-street.ro/slideshow/IT-C-Tehnologie/97782/10-ani-de-Wikipedia-Cititi-istoria-enciclopediei-online-si-care-sunt-planurile-pentru-dezvoltarea-acesteia.html#comments_href
7. Publish in wikipedia or perish. *Nature* [online]. 2008, 16.12. [citată 13.04.2011]. Disponibil pe Internet: <http://www.nature.com/news/2008/081216/full/news.2008.1312.html>
8. **Rae, T.** As wikipedia turns 10, it focuses on ways to improve student learning. *The Chronicle of Higher Education* [online]. 2011, 14.01. [citată 12.04.2011]. Disponibil pe Internet: <http://chronicle.com/blogs/wiredcampus/as-wikipedia-turns-10-it-focuses-on-ways-to-improve-student-learning/29067>
9. **Sauper, C.** *Automated creation of wikipedia articles* [online]. [Massachusetts, SUA]. February 2009 [citată 06.04.2011]. pp. 9-10. Disponibil pe Internet: http://people.csail.mit.edu/c_sauber/pubs/sauber-sm-thesis.pdf

foto : Letitia Constantin



Pret: 23 lei

